

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפין (קידושין ל')

מערכת: 073-249-0403
m@sda.co.il

לנ"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליץ
476-477

מסכת בכורות

בכורות דף ב' יום א' - ט' תשרי תשפ"ז

יום זה הוקדש לעילוי נשמות האשה החשובה מרת רחל פישער ע"ה בר צבי ז"ל
נלב"ע ערב יום הקדוש תשל"ט
תנצ"ב

פרק ראשון - הלוקח עובר חמור

דף ב' - ע"א

משנה, הקונה עובר חמור מגוי/ המוכר לו אף על פי שאינו רשאי (שהרי אין מוכרים בהמה גסה לגוי)/ הקונה חמורה עמו בשותפות/ המקבל ממנו (גוף החמורה) שייך לגוי, וגוי וישראל מתחלקים בו (ולדות)/ הנותן לגוי בקבלה - פטור מבכורה, שנאמר 'בישראל', אבל כל באחרים. מכירת בהמה גסה לגוי - אין מוכרים בהמה גסה לגוי מפני שעושה בה מלאכה בשבת, בן בתירה: מותר בסוס. רבי יהודה: מותר בשבירה, משום שאינה יכולה להתרפא ולעשות בשבת מלאכה. לחכמים: אסור גם באינה עושה מלאכה, שמה יחליפו וימכרו שלימה (ע"ב). וטענו לרבי יהודה שמתיר בשבירה, הרי גם לדבריהן שאינן חושש שיהיו, יש לאסור משום שמרביעים עליה ויולדות? והשיב רבי יהודה שהשבירה איננה מקבלת זכר. 'למסקנא' (ע"ב) מודה רבי יהודה שאין מוכרים עובר בהמה לגוי, ואינו נחשב כשבור - משום כשנולד הוא כמו שיכול להתרפא ושראו לעשות בו מלאכה.

המקבל בהמה מגוי בשותפות 'לרבי יהודה' - וילדה בכור, שמים שווי הבכור, ונותן חצי מהערך לכהן. (אבל אין בו קדושת הגוף להיקרב, שהרי חצי של גוי). הנותן לגוי בקבלה - אף על פי שאינו רשאי (שהרי אסור 'למסקנא' למכור העובר לשיטתו), קונסים אותו שיתן כל דמי עובר לכהן, ולפדותו עד עשרה בדמיו.

דף ב' - ע"ב

מכירת בהמה לגוי לעובריה - הסתפקו בגמרא אם מותר? לרבי יהודה: הסתפקו שמה לא התיר רק בשבירה משום שלא יבוא להחליף ולמכור שלימה, אבל שלימה אסור שמה ימכור שלימה במכירה גמורה. או שמה מותר בקל וחומר משבירה שמוכרה לגמרי, כל שכן כשמוכרה רק לעובריה ולא נפסק ממנו לגמרי. לחכמים: הסתפקו שמה אסור שבורה רק משום שמוכרה לגמרי, אבל אם מוכר רק לעובריה לא אסור, או שמה אסור שבורה משום שיהיו ימכרו שלימה, כל שכן שבשלימה יחליפו וימכרו לגמרי.

שותפות עם גוי - אסור, שמה יתחייב שבועה ונשבע לו בשם עבודת זרה, ואמרה תורה 'לא ישמע על פיך', ומה ששינו במשנה אף על פי שאינו רשאי לעניין מכירה, הוא הדין לעניין קבלנות, ונקט במכירה שהוא עיקר האיסור.

בכורות דף ג' יום ב' - יום הכיפורים תשפ"ז

דף ג' - ע"א

המוכר בהמה גסה או עבד לגוי: ללשון ראשון: 'בהמה גסה' קונסים אותו עד 10 בדמיה, והסתפקו בגמרא אם הוא דווקא, או לא דווקא? (לשון א' ברש"י: שאין קונסים אותו כל כך. לשון ב' ברש"י: שקונסים אותו יותר אם הגוי אינו מתרצה בכך). 'עבד' קונסים אותו עד 100 בדמיו - משום שמפקיע אותו מהמצוות בכל יום.

ללשון שני: 'בהמה גסה' קונסים אותו עד 100 בדמיו. והסתפקו בגמרא אם דווקא 100 או לא דווקא? והנותן לו בקבלה שיתחלק בו (ולדות) - קונסים אותו רק עד 10 בדמיו, משום במכירה פסקה ממנו לגמרי, ובקבלות לא פסקה ממנו לגמרי. 'עבד' - קונסים אותו עד 10 בדמיו ולא יותר, משום שמכירת עבד אינה מצווה ולא גזרו בה חכמים.

המקבל בהמה מגוי וילדה - לרבי יהודה: מעלים אותו בשווי ונותן חצי לכהן. הנותן בקבלה - אף על פי שאינו רשאי קונסים אותו עד 10 בדמיו ונותן הכל לכהן. לחכמים: כל שיד גוי באמצע פטורה מהבכורה. 'הטעם' ללשון ראשון: שנאמר 'כל בכור' לחכמים: 'בכור' משמע מקצת בכור, לכן נאמר 'כל' עד שיהא הכל של ישראל. לרבי יהודה: 'בכור' משמע כולו, והנאמר 'כל' בא לרבות גם כל שהוא. ללשון שני: לדברי הכל 'בכור' משמע רובו, לחכמים: 'כל' בא להוסיף, לרבי יהודה: בא לגרוע. 'הלכה' כחכמים (דף ג' - ע"ב).

'שיעור שותפות הגוי הפטורה מבכורה'. א. לרב הונא ולרבי יוחנן: גם באוון, הגם שאם היה נוטל האוון איננה נבילה או טריפה רק מום קל.

ב. לרב חסדא: רק דבר שעושה אותו נבילה, אבל דבר שעושה אותו טריפה אינה שותפות, כי הרי טריפה חיה.

ג. לרבא: רק בדבר שעושה אותו טריפה, שהרי טריפה אינה חיה. 'למסקנא' אין חילוק בשותפות הגוי בבכור או באם, שבבכור נאמר 'כל בכור' ובאם נאמר 'כל מקנן תזכר'.

נפל - קדוש בקדושת בכור אף על פי שאינו בר מייא, שנאמר 'פטר שגר בהמה', והוא נפל שגר במעי בהמה ועדיין לא הגיע זמנו לצאת. ואינו דומה לשותפות עם הגוי, שמאחר שאין חולין מעורב בו נקרא 'כל בכור'.

מעות יזכור מעבירים לסיכומי דף היומי מחודדים לגמר התימה טובה

לתרומות והנצחות 'נדרים פלוס' ע"ש מחודדים

מנה של קודש כפול - שנאמר ביחזקאל 'והשקל עשרים גרה, עשרים שקלים, חמשה ועשרים שקלים, עשרה וחמשה שקל, המנה יהיה לכם'. כלומר 60 שקלים הם מנה. והלא 60 שקלים הם 240 דינרים, רק של קודש כפול הוא, לכן מנה של קודש הוא 200 דינרים, והוסיפו על המידות שתות מבחוץ הרי 240.

דף ה' - ע"ב

הוספה על המידות - מוסיפים על המידות, ואין מוסיפים יותר על שתות מלבד, כנאמר ביחזקאל שמנה של קודש היה בו 240 דינרים.

שאל רבי חנינא לרבי אליעזר:

'פדיון פטר חמור' מה נשתנה פטר חמור שיש בהם קדושת בכור מפטר סוס וגמל? אמר לו גזירת הכתוב היא. ועוד, שסייעו ישראל ביציאתם ממצרים, שאין לך כל אחד מישראל שלא היו עמו 90 חמורים מעולים טעונים מכסף וזהב של מצרים.

'פדיון' - לרבי אליעזר: כך שמה, **לרבי יהושע:** שריפו עצמם מדברי תורה, וכן הוא אומר 'לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים'.

'שטים' - לרבי אליעזר: כך שמה, **לרבי יהושע:** שנתעסקו בדברי שטות.

'תקראן לעם לזבחי אלהיהן' - לרבי אליעזר: ערומות פגעו בהם, **לרבי יהושע:** שנעשו כולם בעלי קרי.

משנה, פרה שילדה מין חמור, חמור שילדה כמין סוס - פטור מהבכורה. **לתנא במשנה:** לומדים ממה שנאמר 'פטר חמור' שני פעמים, עד שיהא היולד חמור והנולד חמור. ומבכור של קדושת דמים לומדים על בכור שיש בו קדושת הגוף שאם אינו דומה לאמו אין בו קדושה. **לרבי יוסי הגלילי:** לומדים קדושת הגוף מהנאמר 'בכור שור' ללמד שיהא הוא שור ובכורו שור, 'בכור כשב' ללמד שיהא הוא כשב ובכורו כשב, 'בכור עז' ללמד שיהא הוא עז ובכורו עז, ומכאן שרחל שילדה מין עז שמה שילדה מין רחל - פטור מהבכורה. אבל אם יש בו מקצת סימנים חייב, שנאמר 'אך חלק'. ולאחר מכן לומדים קדושת דמים של פטר חמור מקדושת הגוף.

בהמה טהורה שילדה כמין בהמה טמאה - מותר באכילה, שהיוצא מן הטהור טהור. **טמאה שילדה כמין בהמה טהורה** - אסור באכילה, שהיוצא מן הטמא טמא.

בכורות דף ו' - יום ה' - י"ג תשרי תשפ"ז

דף ו' - ע"א

פטר סוס וגמל - פטור מפדיון, **לרבי יוסי הגלילי:** שנאמר פעמיים 'פטר חמור תפדה בשוה', ללמד שאינם צריכים פדיון כל בשוה ולא בכל דבר. **לתנא במשנה:** שנאמר 'כל מקנן תזכר' כלל, 'שור ושה וחמור', כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט.

פרה שילדה מין חמור - פטורה מבכורה, ואם יש בו קצת סימני פרה - חייבת בבכורה.

חמור שילדה מין סוס - פטורה מבכורה, ואף על פי שאין לשניהם קרניים, ופרסותיהם קלוטות, אין אומרים שהוא חמור אדום ואינו נדמה - רק הוא מין סוס. ואם יש בו מקצת סימני חמור - הסתפקו בגמרא אם חייב כמו פרה שילדה מין חמור ויש בו מקצת סימני פרה, או פטור משום שמין סוס אין בו קדושת בכורה כלל.

פרה שילדה מין סוס ויש בו קצת סימני פרה - הסתפקו בגמרא אם קדוש בבכורה או לא?

דף ו' - ע"ב

טהור שנולד מטמא - אסור באכילה. **טמא שנולד מטהור** - **לתנא קמא:** מותר, שנאמר 'אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה', יש לך שמעלה גרה ומפריס פרסה ואין אתה אוכל זה טהור שנולד מטמא, אבל טמא שנולד מטהור מותר, שנאמר 'גמל טמא הוא', הוא טמא ולא הטהא הטהור מטהור. **לרבי שמעון:** טמא, שנאמר 'גמל' פעמיים, ללמד על גמל שנולד מגמלה וללמד גם על גמל שנולד מפרה.

חלב גמל - אסור, **לחכמים:** שנאמר 'גמל' פעמיים, אחד לאסור על עצמו והשני לאסור חלבו, **לרבי שמעון:** שנאמר 'את' הגמל. ולולי הכתוב לא היה חלב טמא נאסר כציר ורובט של שומאים, שהרי גם חלב טהור שמותר הוא חידוש שהרי יוצא מהחי, ומשום כך היינו מתירים גם חלב טמא.

שמעון העמסוני דרש כל 'את' שבתורה - כיון שהגיע לפסוק 'את ה' אלהיך תירא' פירש, אמרו לו תלמידיו כל 'את' שדרשת מה תהא עליהם? אמר להם כשם שקיבלתי שכר על הדרשה כך אני מקבל שכר על הפרישה. עד שבא רבי עקיבא ולימד 'את ה' אלהיך תירא' לרבות תלמידי חכמים.

מסולקת דמים - יש אומרים: שדם נידות מאשה נעכר ונעשה חלב - ויש אומרים: שאיברה מתפרקים ממנה, ואין נפשה חוזרת עליה עד 24 חודש.

חלב מבהמה טהורה - מותר באכילה, אף על פי שיוצא מהחי, א. שנאמר 'ואת עשרת חריצי החלב' שאמר ישי לרוד שיוילך לשר האלף במלחמה. ב. שנאמר 'ארץ זבת חלב ודבש', ולא היה הכתוב משתבח בדבר שאינו ראוי לאכילה. ג. שנאמר 'לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב'.

נשנה פרשת בהמות ועופות בחומש ויקרא ובמשנה תורה: בבהמה - מפני השסועה, בעופות - מפני הראה, שנזכרו רק במשנה תורה. וכל מקום שיש לדרוש דרשה מהכפל, כמו בגמל - דורשים.

בכורות דף ז' - יום ו' - י"ד תשרי תשפ"ז

יום זה הוקדש בסיכומי דף היומי - 'מחודדים'

לזכות ידידנו הנגיד רותף צדיקה וחסד שלום יוסף חיים בן מרים לאה הי"ו
לברכה והצלחה ולסייעתא דשמיא בכל העניינים

דף ז' - ע"א

רחל שילדה מין עז, עז שילדה מין רחל - פטור מבכורה, יש בו מקצת סימנים - **לתנא קמא:** חייבת, **לרבי שמעון:** עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו. ואף על פי שנאמר 'בכור שור' ודרשו עד שיהא הוא שור ובכורו שור, אינו צריך שיהא כולו דומה לאם - ודי בראשו ורובו.

טמא שנולד מטהור - א. **לרבי שמעון:** אסור באכילה גם אם יש בו מקצת סימנים, עד שיהא ראשו ורובו דומה לאם (למסקנא). ב. **לתנא במשנה:** מותר באכילה (גם אם אין בו מקצת סימנים). ג. **לרבי יהושע:** אם יש בו סימן אחד של טהרה, שדומה במקצת לאם - מותר. ואם לא - אסור.

טמא שנולד מאם טהור ואב טמא - **לרבי יהושע:** אסור, אף על פי שבכל מקום זה וזה גורם מותר, לומדים מהנאמר 'שה כשבים ושה עזים' (ולא 'כשב ועז'), שצריך שיהא אביו כשב ואמו כבשה. **לרבי אליעזר:** מותר, ואף על פי שזה וזה גורם אסור, לומדים מהנאמר פעמיים 'שה', שגם אם הוא שה רק מצד האם מותר. שהרי אם עיבורו מטהור - אין צריך להתירו. ולא יתכן שטהור נתעבר מטמא רק כשנתעבר מקלוט שנולד מפרה - שאין ראשו ורובו דומה לאם לרבי שמעון, או שאין בו סימן אחד לרבי יהושע - אבל מטמא ממש, אינו מתעבר.

בהמה לעולם אינה מתעברת לא טמאה - מטהור, ולא טהורה - מטמא, ולא גסה - מדקה, ולא דקה - מנסה, ולא בהמה - מחיה, ולא חיה - מבהמה. חוץ מרבי אליעזר ומחלקותיו שהיו אומרים חיה מתעברת מבהמה.

ולד טריפה - **לרבי אליעזר:** לא יקרב על המזבח - שסובר זה וזה גורם אסור. **לרבי יהושע:** יקרב, שסובר זה וזה גורם מותר.

דף ז' - ע"ב

מי רגלים מחמור - 'לרב ששת' אסור. לשון ראשון: משום שמין טמא הוא - שדומה לחלב. לשון שני: משום שהיו בתוך טמא ובא מטמא, ואף על פי שלא נעשה בגופם. וסובר רבי יעקב שצריך ריבוי מיוחד להתיר דבש, אף על פי שאינו נעשה מגוף הדבורים. **מי רגלים מסוסים וגמלים** - לשון ראשון: מותר, שאינם עכורים ואין דומים לחלב. לשון שני: אין נידון אם אסור או מותר, שאין דרך בני אדם לשתותם, אבל מי רגלי חמור שותים משום שטוב לירקון.

דבש דבורים - מותר, **לתנא קמא:** מפני שמכניסות אותו לגוף ואינו נעשה מגופם כחלב, **לרבי יעקב:** שנאמר 'אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף', זה אתה אוכל ואי אתה אוכל שרץ עוף טמא, ולומר ששרץ עוף טמא אין אתה אוכל, אבל אתה אוכל מה שעוף טמא משריץ, והוא דבש דבורים.

דבש משרץ עוף טמא - **לרבי יעקב:** אסור, שלא נתרבה רק דבש דבורים שאין לו שם לווי. ויש אומרים: שמותר באכילה.

קבלת טומאה בדבש, בדבש משאר עוף טמא - (לסובר שמותר באכילה) טהור מלקבל טומאת אוכלים עד שיחשוב עליו - שהרי סתמו אינו עומד לאכילה. דבש דבורים - מטמא בכורתו טומאה אוכלים שלא במחשבה.

ביצי זכר שמוציאה יחמורה מרחמה - מותר, שהוא זרע של איל שנקרש.

שליא שהחמור נולד בו - טהור מלטמא במגע ובמשא, שהוא כדבר העומד בפני עצמו. **שליית אדם** - בין הוא חי ואמו חיה, בין הוא מת ואמו מתה - טהור, שאינו מהווילד ולא מהאם.

משנה, דג טמא שבלע דג טהור - מותר באכילה:

א. **לרב ששת:** דווקא שמצאו דרך הרעיק,

ב. **לרב פפא:** כשמצאו דרך בית הבליעה,

ג. **לרב נחמן:** כשמצאו שלם שנגמרה כל צורתו והוא גדול. שבאופנים אלו לא יתכן שהדג הנבלע נתעכל, והטהור שנמצא אחד הוא שהשריצו הטהא, שאם כן היה נמצא ברחם, ולא היה שלם וגדול.

ד. **לרב אשי:** כל דג טהור שנמצא בתוך הטהא מותר, ואין חוששים שהשריצו הטהא, שרוב דגים במינם משריצים, ואף על פי שלא בלע בפניו אנו תולים שבלעו.

טהור שבלע דג טמא - אסור באכילה, משום שאינו גידולו.

המרכז העולמי להפצת סיכומי דף היומי - 'מחודדים'

מאחל בזאת לכל קוראינו וידידינו חג סוכות שמח ושנוחה לראות בבניין בית המקדש בבנינו ושם נעלה ונראה כברכת השם אשר נתן לך

בכורות דף ח' - יום שב"ק - חג הסוכות תשפ"ז

דף ח' - ע"א

דג טמא - משריץ בגופו לעוברו כבהמה וחיה, ומניק. דג טהור - מטיל ביצים, ויושב עליהם ומחמם עד שמוציאם מהקליפה כעופות, ומלקט פירורים ומפרנס לבניו, חוץ מעטלף שאף על פי שמטיל ביצים מניק.

הדולפנים, שהם חצי צורת אדם וחצי צורת דג - פרים ורבים מבני אדם.

אוזן ואוזן בר, כלאים זה בזה - שזה ביציו מבחוץ וזה מבפנים.

זכרות מבחוץ - מוליד, **זכרותו מבפנים** - מטיל ביצים. **תשמישו ביום** (תרנגול) - מוליד ביום. **תשמישו בלילה** (עטלף) - מוליד בלילה. **תשמישו ביום ובלילה** (אדם ודומה לו) - יולד ביום ובלילה. **יולדים ומניקים זה מזה** - כל שתשמישו ועיבורו שוה. **תשמיש** - כולם משמשים פנים כנגד עורף חוץ משלושה שמשמשים פנים כנגד פנים: א. דג, ב. אדם, ג. נחש, משום שדיברה עמהם שכינה. גמל - משמשה אחור כנגד אחור.

מצא בקן ביצה ביום טוב - בדק בקינה של תרנגולים מערב יום טוב ולא מצא ביצה, ולמחר השכים ומצא בה ביצה, מותרת באכילה ביום טוב, ואף על פי שבדק יפה, מאחר שתרגולת אינה יולדת בלילה, אנו תולים שיצאה רובה מערב יום טוב וחזרה.

מי עיבור: (לאחר שהתעברה מתרנגול שוהה הביצה להיגמר), **ואילן לוז** - (הפרי יבש ביום) 21 יום. **כלב, ואילן תאנה** - 50 יום. **חטול, ואילן תות** - 52 יום, חזיר ואילן תפוח - 60 יום. **שועל ומיני שרצים, ואילן תבואה** - 6 חודש. **בהמה דקה טהורה, ואילן גפן** - 5 חודש. **בהמה גסה טמאה, ואילן דקל** - 12 חודש. **טהורה, ואילן זית** - 9 חודש. **זאב, ארי, דוב, נמר / ברדלס / פיל / קוף וקיפוף, ואילן בנות שוח** - 3 שנים. **אפעה, ואילן חרוב** - 70 שנה, חרוב זה משעת נטיעה עד שעת גמר פירות 70 שנה, וימי עיבורו משעת הפרח עד שעת גמר פירות 3 שנים.

דף ח' - ע"ב

עיבור נחש - 7 שנים {ולא מצינו לו חבר, ויש אומרים: שגם פירות מוכססים}. שנאמר 'ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה' כשם שנתקלל הבהמה מחיה אחד לשבעה, שהחמור מתעבר 12 חודש וחתול - 52 יום, כך נתקלל הנחש מחמור אחת לשבע. ואנו תולים קללתו בחמור ולא בהבהמה אחרת, משום שנאמר 'מכל הבהמה' ומשמע מבהמה המקוללת ביותר. או משום שלשם קללה נאמר, לכך אנו דורשים את הקללה החמורה ביותר.

{שאל קיסר לרבי יהושע: נחש לאחר זמן עיבור מוליד? ענה: לאחר 7 שנים, וזקני אתונא שקרנים שמשמשים גם בזמן העיבור - וחכמי ישראל חכמים יותר מהם/ ציוה אותו המלך להביאם אליו, וביקש להכין ספינה עם 60 חדרים ובכל חדר 60 כסאות/ והואיל שהקצב לא עמד בהתחייבותו חייב אותו להראותו בית זקני אתונא/ וכדי שלא יהרגוהו נתן לו עצה להעמיד חבילת קנים לארץ/ והפך נעליו שלא ידעו אם כנסו או יצא ולכן הרגו את כל השומרים/ ואמר 'שלום לכם' ועשה עמהם תנאי שאם ינצח יצטרכו לבוא עמו/ ושאלו 12 שאלות ונהנה להם במשל/ והגיעו עמו ולקח משם עפר והעמידם לפני הקיסר ונתפרק כתפיהם והלכו לאבדון.}

בכורות דף ט' - יום א' רחול המועד - ט"ז תשרי תשפ"ז

דף ט' - ע"א

משנה, אתון שלא ביכרה - ילדה שני זכרים: נותן טלה אחד לכהן, כי ממה נפשך אחד מהם בכור (ולסובר אפשר לצמצם נותן שניהם). ילדה זכר ונקבה: ואינו ידוע אם זכר תחילה והוא בכור או נקבה יצאה תחילה ואין כאן בכור, מפרש טלה אחד משום ספק ומפקיע עליו קדושת הבכור, והוא לעצמו, שהכהן הוא מוציא מחבירו ועליו להביא ראיה שיש כאן בכור.

שתי חמורות שלא ביכרו - ילדו שני זכרים: נותן שני טלאים לכהן. ילדו זכר ונקבה, או שני זכרים ונקבה: נותן טלה אחד לכהן בשביל זכר אחד. ילדו שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות: אין לכהן כלום, שמא כל אחת ילדה זכר ונקבה, והנקיבות יצאו תחילה, ואין כאן בכור.

אחת ביכרה ואחת שלא ביכרה - וילדה שני זכרים: נותן טלה אחד לכהן, שאחד וודאי בכור. ילדו זכר ונקבה: מפרש טלה אחד שמא יש כאן בכור, והוא לעצמו.

מצות פדיון פטר חמור – בשה שנאמר 'ופטר חמור תפדה בשה'. ומן העזים, זכר ונקבה, גדול וקטן, תמים ובעל מום, ופודה בו פעמים הרבה, שאם חזר כהן ונתנו לו לישאל ויש לו פטרי חמורים יכול לפדותם בו. ונכנס לדיר להתעשר, ואם מת נהנים בו.

רחל שלא ביכרה וילדה שני זכרים – **לרבי יוסי הגלילי**: שניהם לכהן שאפשר לצמצם, ושניהם יצאו כאחד, ושניהם בכורות, **לחכמים**: רק אחד מהן לכהן, שאי אפשר לצמצם.

חמורה שלא ביכרה וילדה שני זכרים ויצאו שני ראשיהם כאחד – **לחכמים**: נותן טלה אחד לכהן, שאי אפשר לצמצם ורק אחד מהם בכור, ולשיתם הויצא ראשון קדוש בבכורה, ואין כאן חציצה של האח, שמין במינו אינו חוצץ. **לרבי יוסי הגלילי**: נותן שני טלאים, שנאמר בבכור של קדושת הגוף 'וזכרים לה', ומזה למדנו שאפשר לצמצם והוא הדין בפטר חמור. (אבי רצה לומר שרבי יוסי הגלילי אמר רק ברחל שנאמר בו 'וזכרים לה', אבל בחמור נותן אחד. ונדחו דבריו.)

דף ט' – ע"ב

הנאה בפטר חמור – **לרבי יהודה**: אסור בהנאה (כל זמן שלא נפדה). **לרבי שמעון**: מותר בהנאה 'ביאור המחלוקת' – **לעולא**: נחלקו בסברא, **לרבי יהודה**: שאין לך דבר שהקפידה עליו תורה להפקיע איסור בשה גם שלא בשווי, ומותר. ולשיטתו שנינו שאם יש לו ספק בכור מפריש טלה לעצמו, כדי להפקיע ממנו איסור הנאה. **לרבי שמעון**: שאין לך דבר שפדיונו מותר והוא אסור, שהרי הכהן אוכל השה בלי הקרבה. **יש אומרים**: שנחלקו בדרשת הפסוקים, שנאמר 'לא תעבד בבכור שורך' – 'ללמד אבל אתה עובד בבכור אדם. 'ולא תגז' בכור צאנך' – **לרבי יהודה**: ללמד ששותפות גוי חייבת בבכורה, ואתה עובד בשלך ושל אחים, שאף על פי ששותפות גוי מחייבת בבכורה אין בו איסור גזיה ועבודה. **לרבי שמעון**: ללמד שמותר לעבד בבכור חמור, שהרי אין צריך פסוק להתיר שותפות הגוי, שהרי שותפות גוי אינה חייבת בבכורה.

פדיית פטר חמור – בכל דבר: בשווי, בשה: גם שלא שווי. 'לרבה' מודה רבי שמעון שאסור בהנאה לאחר עריפה שלומדים בגזירה שווה 'עריפה עריפה' מעגלה ערופה.

קידש אשה במעשר שני במזיד – 'לרבי יהודה' קידש, שאשה יודעת שאין מעשר שני מתחלל על ידה, ועולה ואוכלת בירושלים. **קידש בפטר חמור** (שלא נפדה) – מקודשת, שהיא יודעת שאסור בהנאה, והיא פודה אותו בשה שאינו בשווי, ומתקדשת ברייוח שיש בין שווי החמור לשווי השה.

ערלה, כלאי הכרם, שור הנסקל, עגלה ערופה, ציפורי מצורע, פטר חמור, בשר בחלב – שאסורים בהנאה, **לחכמים**: מטמאים טומאת אוכלים (שאם נגע בהם טומאה ונגעו באוכלים אחרים מטמאים אותם). **לרבי שמעון**: אינם מטמאים טומאת אוכלים, שדורש 'מכל האוכל אשר יאכל', רק אוכל שאותו יכול להאכיל לאחרים (לגויים). ונקרא אוכל, אוכל שאין אתה יכול להאכיל – לאחרים אינו קרוי אוכל. בשר בחלב – סוכר שמטמא טומאת אוכלים – א. משום שמותר בהנאה (בגזירה שווה מטריפה). ב. ולדברי האוסר בהנאה – משום שהיה לה שעת הכושר.

בכורות דף י' – יום ב' דחול המועד – י"ח תשרי תשפ"ז

דף י' – ע"א

פטר חמור לאחר עריפה – **לחכמים**: מטמא טומאת אוכלים, **לרבי שמעון**: אינו מטמא טומאת אוכלים. 'לרבה' אם לא חשב עליו לאכילה – לדברי הכל אינו מטמא, ואין אומרים 'איסורו חישובי'. ונחלקו אם חשב עליו, **לחכמים**: מטמא דין שאר איסורי הנאה שלשיטתם מטמא טומאת אוכלים, **לרבי שמעון**: הואיל ואינו יכול להאכיל לאחרים, אינו מטמא טומאת אוכלים, שגם לשיטתו אסור בהנאה לאחר עריפה. 'לרבה' אם חשב עליו – מטמא לדברי הכל (גם לרבי שמעון שדבר האסור בהנאה אינו מטמא. שהרי פטר חמור מותר בהנאה גם לאחר עריפה), לא חשב עליו וערפו – אינו מטמא לדברי הכל, שאין אומרים 'איסורו חישובי'. ונחלקו אם לא חשב עליו ושטחו להתלמד, **לחכמים**: השחיטה מחשיב אותו לאוכל, **לרבי שמעון**: אינו מחשיב אותו לאוכל.

אלו הצריכים מחשבה [לטמא טומאת אוכלים ואף על פי שאסורים באכילה, אין אומרים איסורו חישובי], ואינם צריכים הכשר (משום שיש בהם טומאה חמורה): א. נבילת עוף טהור. ב. נבילת בהמה טמאה בכל מקום, שסתם אינה עומדת לאכילה. ג. חלב נבילה בכפרים, שעניים הם, ואינם רגילים לאכול עופות ושומן.

אלו שאינם צריכים מחשבה והכשר: א. נבילת בהמה טהורה בכל מקום, ב. נבילת עוף טהור, ג. החלב בשווקים. ד. לרבי שמעון גם הגמל והארנבת והשפן והחזיר, משום שיש בהם סימני טהרה.

דף י' – ע"ב

השחיטת את העורב להתלמד בו – **לתנא קמא** (נימוס): דמו מכשיר אם נפל על זרעים, אבל לא את העורב עצמו. **לרבי אליעזר**: דם שחיטה מכשיר גם העורב עצמו. **ביאור המחלוקת**: 'לרבה' – לתנא קמא: אין העורב חשוב אוכל אם לא חשב עליו, ואין אומרים איסורו חישובי גם בצירוף שחיטה כזו שהיא להתלמד. **לרבי אליעזר**: אומרים 'איסורו חישובי' ובצירוף שחיטה כזו חשוב אוכל. 'לרבה' – לדברי הכל אין אומרים איסורו חישובי גם בצירוף של שחיטה להתלמד, ולכן אינו מועיל לדברי תנא קמא, ולרבי אליעזר: נחשב העורב אוכל משום שיש בו סימני טהרה, לכן מועיל דם שחיטה להכשיר גם בשחיטה להעסק.

לא רצה לפדות פטר חמור – **לרבי יהודה**: עורפו בקופין מאחוריו וקובר ואסור בהנאה בין בהנאת ממונו (להשכירה או למכרה לאחרים) ובין בהנאת גופו (גזיה ועבודה), **לרבי שמעון**: 'לרבה' מחיים – מותר בהנאת גופו וממונו, לאחר עריפה. אסור. 'לרבי יוחנן' גם לאחר עריפה מותר בהנאת גופו וממונו.

עריפת פטר חמור – לא ימית בקנה ובמגל ובקרדום ובמגירה, ולא יכניס לחדר וינעל לפניו כדי שימות.

דעת רבי שמעון בפטר חמור לאחר עריפה – רב נחמן (וריש לקיש): אסור (כרבה), שנינו בברייתא, נאמר כאן 'עריפה', ונאמר בעגלה ערופה 'עריפה', מה שם אסור בהנאה גם כאן אסור בהנאה – זה דברי רבי שמעון היא ולאסורה לאחר עריפה, אבל לרבי יהודה כבר אסורה מחיים. **לרב ששת** (ורבי יוחנן): הברייתא לרבי יהודה, כי לרבי שמעון מותר גם לאחר עריפה, להשמיע שלרבי יהודה אין עריפה מתרת כפדייה.

שנינו בברייתא: עריפת פטר חמור, משום שהפסיד ממון כהן לכן יופסד ממונו – א. לרב נחמן: היא לדברי רבי שמעון, שהרי מחיים מותר בהנאה ובעריפה אסור בהנאה. ב. רבי יהודה היא, ומפסיד שמחיים יכול לפדותו בשה זול, ועכשיו מפסיד כל החמור. ג. רבי שמעון היא, וגם אם נאמר שמותר בהנאה לאחר עריפה, מפסיד, שהמקדש מפחית מהשווי.

המקדש אשה בפטר חמור: מחיים לרבי שמעון: מקודשת בכלו – שהרי מותר בהנאה. לרבי יהודה: מתקדשת בשווי שיש בין חמור לשה, לרבי יוסי בר יהודה: אם אינו שווה רק שקל אינה מקודשת, שלרבריו אין פדיה פחותה משקל. **לאחר עריפה** לרבי יהודה: אינה מקודשת – שאסור בהנאה. לרב נחמן (ורבה) – גם לרבי שמעון אינה מקודשת, שמודה רבי שמעון שאסור בהנאה לאחר עריפה.

בכורות דף י"א – יום ב' דחול המועד – י"ח תשרי תשפ"ז

דף י"א – ע"א

פדיון פטר חמור – א. לתנא קמא: אף על פי שהוקש פטר חמור לבכור אדם, אינו ממתין 30

יום – שנאמר 'תפדה' מיד, ואינו צריך 5 שקלים – שנאמר 'תפדה' בכל שהוא. ב. **לרבי יוסי בר יהודה**: אין פדייה פחות משקל, שנאמר 'וכל ערכך יהיה בשקל הקדש', כל ערכין שאתה מעריך לא יהא פחות משקל. ג. **לרבי יהודה נשיאה**: אמרו שעין יפה פודה – בסלע, עין רעה – בשקל, בינונית – בשלש זוז. 'הלכה' כחכמים שפודים גם בשה כחוש ששווה כל שהוא. וכל זה כשעושה מעצמו, אבל אם בא להימלך מורים לו לפדות בשלש זוז.

אין לו שם לפדות פטר חמור – פודה בדברים אחרים, יש אומרים: שכן הוא לרבי שמעון, אבל לרבי יהודה הקפידה עליו תורה ופודה רק בשה. **לרב אחא**: הוא גם לרבי יהודה, שלא יהא חמור מהקדש, ולא אמרה תורה בשה להחמיר עליו רק להקל עליו.

הפודה פטר חמור של חבירו – פדיונו פדוי, ופדיונו לבעלים, **לרבי שמעון**: שמותר בהנאה גם קודם פדיה, והוא ממון בעלים. **ולרבי יהודה**: שאסור בהנאה, הוא של בעלים שהרי קונה אותה לעניין השווי שיש בין החמור לשה, ואינו דומה להקדש.

הגונב פטר חמור של חבירו – משלם תשלומם כפל לבעלים, וגם לרבי יהודה שאין לו בו עכשיו דמים שאסור בהנאה, יש לו בו דמים לאחר מכאן. ואף על פי שנאמר 'וגונב מבית האיש ולא מבית הקדש', פטר חמור אינו נחשב של הקדש אף על פי שאסור בהנאה.

שה מפדיון פטר חמור שהגיע לכהן – אינו נכנס לדיר להתעשר, שהלקוח והניתן במתנה פטור ממעשר בהמה.

אמר רב נחמן אמר רבה בר רבא בר אבא: ישראל שיש לו 10 ספק פטרי חמורים, ישראל שיש לו 10 פטרי חמורים בווידא בביתו שנפלו מבית אבי אמו כהן, ואבי אמו כהן נפל לו מבית אבי אמו ישראל – מפריש עליהם 10 שה, ומעשר והם שלו שהמוציא מחבירו עליו הראיה.

הלוקח טבל ממורח מגוי – מעשר והם שלו, וכגון שהיה אריס בקרקע גוי ומירה, שחייב במעשר יש אין קניין לגוי בארץ ישראל להפקיע ממעשר, והם שלו שאומר לכהן אני בא מכח אדם שלא היית יכול לעמוד עמו בדין. (אבל אם מרח גוי, פטור ממעשר, שנאמר 'דגנך' ולא דגן עובד כוכבים). 'למסקנא' כל זה כפרה מעשר – שנאמר 'ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם כי תקחו מאת בני ישראל', טבל שאתה לוקח מבני ישראל אתה מפריש מהם תרומת מעשר ונותן לכהן, טבל שאתה לוקח מגוי אין אתה מפריש תרומת מעשר ונותן לכהן, רק מעשרו והם שלו. אבל בתרומה גדולה – מפריש ונותן לכהן.

דף י"א – ע"ב

המפקיד פירות אצל כותי ועם הארץ – בחזקתם למעשר ולשביעית ואין חוששים שהחליפו. **הפקיד אצל גוי** – לתנא קמא: הם כפירות של גוי, ומפריש תרומה ונותן לכהן שבוודאי החליף. **לרבי שמעון**: הרי הם כדמאי, שמפריש והם שלו, שאינו רק ספק אם החליף.

מת השה שפדו בו החמור – גם בבית הבעלים, נהנה בו הכהן, שאף על פי שעדיין לא הגיע לידו כבר זכה בו כהן משעת הפרשה.

בכורות דף י"ב – יום ד' דחול המועד – י"ט תשרי תשפ"ז

דף י"ב – ע"א

משנה, אין פודים פטר חמור – בעגל, ובחיה שחוטה וטריפה, ובכוי – מגזירה שווה בקרבן פסח 'שה' שה' מה בפסח נתמעט כל אלו – גם כאן, אבל אין צריך שיהא זכר תמים וכן שנה, שנאמר 'תפדה תפדה' ריבה. 'כלאי' (הבא מתניין ורחל) **לתנא קמא**: אסור, **לרבי אליעזר**: מותר, מפני שהוא שח, ואסור בכוי שהוא ספק.

נתן החמור בעצמו לכהן – אין הכהן רשאי לקיים עד שיפריש שה תחתיו.

פדיה בבה פקועה – **לרבי מאיר**: פודים – כיון שסובר שצריך שחיטה הוא שח. **לחכמים**: שאינו צריך שחיטה – 'למר זוטרא' אין פודים בו שלומדים בגזירה שווה 'שה' מקרבן פסח, 'לרב אשי' פודים בו.

נדמה (רחל שילדה מין עז) – לרבי אליעזר: פודים בו, שהרי פודים גם בכלאיים. **לחכמים**: נסתפק בגמרא אם פודים בו לא?.

פדה שילדה מין עז – אין פודים בו. וגם לרבי אליעזר שפודים בכלאיים, אין תולים לומר אחר האב ועז הוא, רק הולכים אחרי האם והוא עגל.

רחל שילדה מין עז ואביו שה – זה נדמה, והשווהו חכמים לכלאיים.

נדמה וכלאיים – לעניין קרבן: פסולים, שנאמר 'שור או כשב' פרט לכלאיים, 'או עז' פרט לנדמה. לעניין מעשר בהמה: פטורים, שלומדים בגזירה שווה 'תחת תחת' מקדשים. וגם אם יש בו מקצת סימני האם, פטור ממעשר בהמה, כקדשים ולא כבכור.

פדיון חמור בפסולי המוקדשים – אין פודים, שנאמר בהם 'כצבי וכאיל', מה בצבי ואיל אין פודים גם בפסולי המוקדשים.

דף י"ב – ע"ב

בהמה שביעית: פדיון חמור – וודאי: אין פודים בו, שהרי 'לאכלה' אמרה תורה ולא לסחורה. ספק: פודים בו, גם רבי יהודה שאסור בהנאה עד שיפריש עליו טלה, שכיון שלעצמו אין זה סחורה. בכורה, פטורה, שנאמר 'לאכלה' ולא לשריפה, בכבור – מקריבים האימורים לגבוה. במתנתה – חייבת, שנחשב 'לאכלה'.

אכילה מעיסת שביעית לפני שהורמה חלה – חייב במיתה, ואין בה פטור מחלה משום 'לאכלה' ולא לשריפה, שהרי חלה שנטמאת נשרפת, שנאמר 'לדורותיכם'. ואין לומדים ממנה לבכור שעיקר לשריפה, וחלה עיקר לאכילה.

היה לו פטר חמור, ואומר הכהן תנה לי ואני אפדה – לא יתנו לו רק אם פודה בפניו, שנחשדו הכהנים על פטר חמור, שמורים בה היתר לעבוד בו בלי פדיון, שאומרים כיון שהשה שאפריש תחתיו יהיה שלי למה לפדותו.

משנה, הפריש שה לפדיון פטר חמור ומת – **לרבי אליעזר**: חייב הבעלים באחריות כחמש סלעים של בן, שנאמר 'אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור בהמה הטמאה', מה בכור אדם חייב באחריות, גם בכור בהמה טמאה חייב באחריות. **לחכמים**: אינו חייב באחריות מפדיון מעשר שני. העיד רבי יהושע ורבי צדוק על פדיון פטר חמור שמת שאין לכהן כלום.

מת פטר חמור לאחר שהפריש טלה ולא נתנו עדיין לכהן – **לרבי אליעזר**: חמור – יקבר, שנאמר 'אך' לומר שהוקש לבכור רק לאחריות פדיה ולא להיתר הנאה. הטלה – מותר בהנאה, משום שחייב באחריות כאילו לא הפריש הטלה עדיין, **לחכמים**: חמור – אינו צריך קבורה, הטלה – לכהן, שמזמן שהפריש הטלה הוא ברשות כהן, ופטר חמור פדוי.

ישראל שיש לו ספק פטר חמור בביתו – מודה רבי אליעזר, שמפריש טלה עליו והוא שלו, אף על פי שבוודאי פטר חמור סוכר שכל זמן שלא הגיע עדיין לכהן אינו פדוי.

ערכין נקבע לשעת הערך – (היה ערך הילד מבן חודש עד חמש שנים, והמתין ונתן כשהיה בן שש שיש לו ערך אחר) נותן רק כשעת הערכה.

בערכין, פדיון הבן, נזירות, פטר חמור – אין פחות משלושים, (שאינו נערך – פחות מבן שלושים יום, פדיון הבן – שאין פודים לפני שלושים יום, אין נזירות – פחות משלושים יום, פדיון פטר חמור – בפחות מבן שלושים יום). **מוסיפים עד עולם** – שיש ערך לכל זמן שעומד בו, וכן נזיר חמור בנזיר ארבעה וחמשה שנים, ואם המתין מפדיון הבן שפדיון פטר חמור כמה שנים יכול עדיין לפדותו ואינו נותן יותר.

שנינו סתירה בברייתא: בברייתא אחת אמרו פדיון הבן - לאחר שלוששים יום, ופדיון פטר חמור - לאלתר. ובברייתא האחרת אמרו שאין פטר חמור - פחות משלושים. **לרב נחמן:** אין פדיון פטר חמור לכתחילה פחות מבן שלוששים, ואם פדאו פדוי גם אם אמר מעכשיו, ובפדיון הבן - אם פדאו מעכשיו אינו פדוי. **לרבא:** לרבי אליעזר - שהוקש לבכור אדם, מצוה לשהות כל שלוששים, ומכאן ואילך או פודה או עורפו, לחכמים - שלא הוקש לאדם, פודה מייד.

הפודה בנו בתוך שלוששים - אם אמר מעכשיו יחול פדיון זה: אינו פדוי. אם אמר עכשיו אני נותן מעות, ולא יחול הפדיון עד לאחר שלוששים יום לרב: בנו פדוי. (לשמואל: אינו פדוי - עינין להלן דף מ"ט).

בכורות דף י"ג. יום ה' דחול המועד - כ' תשרי תשפ"ז

דף י"ג - ע"א

משנה, אינו פודה פטר חמור - עורפו מאחוריו וקובר. **מצות פדייה** - קודמת למצות עריפה, שנאמר 'אם לא תפדה וערפתו'. **מצות יעוד אמה עבריה** - קודמת למצות פדייה, שנאמר 'אשר לא יעדה והפדה'. **מצות ייבום** - קודמת למצות חליצה, בראשונה שהיו מתכוונים למצוה, ועכשיו שאין מתכוונים למצוה אמרו מצות חליצה קודמת למצות ייבום. **המתפס בהמה טמאה לבדק הבית** - מצות פדיה באדון קודם לכל אדם, שנאמר 'ואם לא יגאל ונמכר בערכך'.

הדרן עלך פרק הלוקח עובר חמור

פרק שני - הלוקח עובר פרתו

משנה, הלוקח מגוי עובר פרתו, והמוכר לו אף על פי שאינו רשאי, המשתתף עמו, המקבל ממנו, הנותן לו בקבלה - פטור מהבכורה, שנאמר 'בישראל' אבל לא באחורים.

כהנים, ולווים - חייבים בבכור בהמה טהורה, ופטורים רק מפדיון הבן ומפטר חמור.

קניין יהודי מגוי 'לרבי אושעיא' - בכסף ולא במשיכה, לכן ישראל שנתן כסף לגוי לקנות בהמה, אף על פי שלא משך, חייבת בבכורה. שנאמר 'או קנה מיד עמיתך', מיד עמיתך - במשיכה, מיד גוי - בכסף. **לואין לפרש שמיד גוי אין קניין כלל** - שאם גוף הגוי קונה יהודי קל וחומר שקונה יהודי ממונו. ואין לפרש מיד הגוי צריך כסף וגם משיכה - שאם גוף גוי קונה בקניין אחת קל וחומר ממונו. ואין לפרש מיד גוי או בכסף או במשיכה - כי מה עמיתך בקניין אחד, כן גוי בקניין אחד. **וכן קניין גוי מהידי** - בכסף ולא במשיכה, ולכן גוי שנתן כסף ליהודי לקנות בהמה, אף על פי שלא משך, פטור בבכורה, שנאמר 'וכי תמכרו ממכר לעמיתך', לעמיתך - במשיכה, לגוי - בכסף. **לואין לפרש שמיד גוי אין קניין כלל** - שקל וחומר הוא ממה שקונה גוף של ישראל. ואין לפרש שגוי צריך שתי קניינים - קל וחומר ממה שקונה גופו באחת. ואין לפרש או בזה או בזה - כי מה עמיתך באחת כך גם גוי באחת.

קניין עבד כנעני - בכסף בשטר ובחזקה, שנאמר 'לרשת אחוזה' הקישו הכתוב לאחוזה, מה אחוזה קנהה בכסף ובשטר ובחזקה, גם עבד כנעני.

דף י"ג - ע"ב

קניין בין גוי ליהודי 'לאמימר' - במשיכה, או משום שסובר רבי יוחנן שדבר תורה (ליהודי) מעות קונות, ודורש לעמיתך - בכסף, לעובד כוכבים - במשיכה. או משום שסובר כריש לקיש שמשיכה מעורבת מן התורה בישראל, ומפרש שהוא הדין בגוי. (והנאמר 'עמיתך' ממעט גוי מאונאה לסובר גזילת גוי אסור).

אונאה בהקדש וגוי: אין צריך להחזיר אונאה לגוי (גם לסובר גזילו אסור). וכן בהקדש אין דין אונאה - שנאמר 'לעמיתך' ונאמר 'אל תנו איש את אחיו', אחד למעט גוי, ואחד למעט הקדש.

לקח חתיכות כסף מגוי ומצא בהם עבודה זרה, אם משך עד שלא נתן מעות - יחזיר, ואם משך משנתן מעות - מוליך הנאה לים המלח:

א. אביי: מפרש כשקנה במשיכה (ולסובר שמשיכה אינו קונה בגוי, מדובר כשקיבל עליו הגוי לרדן בדיני ישראל ולקנות במשיכה), ובכל זאת יכול להחזיר ברישא משום שהוא מקח טעות, שמאחר שלא נתן כסף לא היה לו לבדוק, ואם ידע שיש בתוכם עבודה זרה לא רצה לקנות. אבל בסיפא אינו מקח טעות, משום שנתן כבר כסף היה לו לבדוק, ונמצא שקנה לגמרי במשיכה, ואמר שכל לאבד.

ב. רבא: מפרש שבכל אופן יש כאן מקח טעות ולא קנה, רק שאם נתן כבר כסף נראה כעבודה זרה ביד ישראל, ואסרו חכמים להחזיר לגוי.

ג. רב אשי: מתרץ שמשיכה אינו קונה (שלא קיבל עליו לרדן בדיני ישראל), ואם לא נתן מעות - לא קנה במשיכה לכן מחזיר, ואם נתן מעות - גם אם לא משך קנה ויוליך לים המלח, ונקט בסיפא משיכה רק משום רישא.

ד. רבינא: מתרץ שמשיכה קונה (כשקיבל עליו לרדן בדיני ישראל), ולכן בסיפא יוליך לים המלח משום שקנה במשיכה, וברישא מדובר שלא נתן כסף וגם לא משך, ויכול לחזור מדיבורו, שלא אמרו דברים יש בהם משום מחוסרי אמונה רק בישראל מישראל, ולא בישראל הקונה מגוי משום שגוי אינו עומד בדיבורו.

ה. הושענא רבא - כ"א תשרי תשפ"ז

דף י"ד - ע"א

משנה, קדשים שקדם מום קבוע להקדש - יש בהם רק קדושת דמים, לכן אם נפדו הם כחולין גמורים, א. חייבים בבכורה (אם ילדו בכור), ב. חייבים במתנות, ג. יוצאים לחולין להיגזז וליעבד, ד. וולד וחלב - מותר לאחר פדיון, ה. השוטח בחוץ גם קודם פדיון פטור (גם במום קל שבקדשים גמורים חייב כששוטח בחוץ), ו. אין עושים תמורה, ז. אם מתו יפדו (אף על פי שאין פדיון קדשים להאכיל לכלבים, וגם אין צריך העמדה והערכה). חוץ מבכור ומעשר שאף על פי שקדם מומם להקדש חלוק עליהם קדושה גמורה, רק שאינם כשרים להקריב.

קדשים שקדם הקדש למום או מום עובר קודם להקדש ונולד להם מום קבוע - ונפדו, א. פטורים מבכורה, ב. פטורים ממתנות, ג. אינם יוצאים לחולין להיגזז וליעבד, ד. וולד וחלב - אסור, ה. השוטח בחוץ קודם פדיון חייב (בדוקין בעין וכסובר אם עלו לא ירדו נמצא שראוי לפתח אוהל מועד), ו. עושים תמורה, ז. אם מתו יקברו (שצריכים העמדה והערכה).

קדשים שקדם מום להקדש שלא נפדו - 'לתנא במשנה' פטורים מבכורה ומתנות, שסובר קדושת דמים מדחה מבכורה ומתנות. ואסורים בגיזה ועבודה, גם אם נאמר שקדשי בדק הבית אינם אסורים, שגזרו חכמים עליהם משום שהם קדושת דמים למזבח ומתחלפים בקדושת הגוף.

קדשי בדק הבית - לרבי אליעזר אסורים בגיזה ועבודה.

ולדות קדשים שמום קדם להקדש: אם התעברו וילדו לאחר פדיון - הם חולין גמורים. התעברו לפני פדיון ונולדו לאחר פדיון - מותרים. התעברו וילדו לפני פדיון - אסורים בלי פדיה, אבל אינם קריבים שבאו מכח קדושה דחווה, שהרי האם לא הוקדש למזבח. ונפדים תמימים - שלא יהא טפל חמור מהעיקר.

דף י"ד - ע"ב

הקדשי זכר לדמים - קדוש קדושת הגוף והוא עצמו יקרב עולה.

הזובח בעלת מום בבמת יחיד בשעת היתר הבמות - עובר בלא תעשה, שנאמר 'לא תזבח להשם אלקיך שור ושה', אם אינו עניין בכמה גדולה, שכבר נאמר 'עורת או שבור' וגו', תנחו עניין לבמת יחיד.

בכור, אף שקדוש במומו - אינו נקרב בעל מום שנאמר 'פסח או עור לא תזבחנו'. **מעשר,** אף שקדוש במומו, שנאמר 'לא יבקר בין טוב לרע' - אינו קרב במומו, שלומדים גזירה שווה 'העברה העברה' מבכור. **תמורת קדשים,** אף שקדושה כשהיא בעלת מום, שנאמר 'לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב' - אינה קריבה כשהיא בעל מום, שנאמר 'והיה הוא ותמורתו', מקיש תמורתו לו, מה הוא בעל מום לא גם תמורתו בעל מום לא. **ולדות קדשים** אף שקדושים בעלי מום משום האם - אינם קריבים, שנאמר 'רק קדשיך' - אלו תמורות, 'אשר יהיו לך' - אלו וולדות, 'ונדרריך' הקיש הכתוב לנדר, מה נדר בעל מום לא כך גם הם בעל מום לא.

קדשים שקדם מום להקדש - אינם עושים תמורה, שנאמר 'לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב', אם רע בטוב לא ימיר קל וחומר שלא ימיר טוב ברע, רק טוב מעיקרו עושה תמורה, רע מעיקרו אין עושה תמורה.

העמדה והערכה - לרבי שמעון: קדשי בדק הבית אם מתו יפדו - שאינם צריכים העמדה והערכה, וקדשי מזבח אם מתו יקברו - שצריכים העמדה והערכה. **לחכמים:** 'לרבי יוחנן' בין קדשי בדק הבית ובין קדשי מזבח - אם מתו יקברו, שצריכים העמדה והערכה. 'לריש לקיש' קדשי בדק הבית - בכלל העמדה והערכה, קדשי מזבח - אינם צריכים העמדה והערכה.

בעל מום מעיקרו שמת - לרבי שמעון וחכמים: נפדה, שנאמר והעריך הכהן 'אותה', למעט בעל מום מעיקרו. **לתנא דבי לוי:** כולם היו בכלל העמדה והערכה וגם בעל מום מעיקרו, וגם חיה ועוף.

בכורות דף ט"ו. יום שב"ק - חג שמיני עצרת, שמחת תורה תשפ"ז

דף ט"ו - ע"א

שנינו במשנה, בעל מום מעיקרו שמת יפדה, ואם קדם הקדישו למומו ומת יקבר - לרבי יוחנן: היא כדעת רבי שמעון וחכמים, שלשניהם בעל מום מעיקרו אינו צריך העמדה והערכה, וקדשי מזבח צריך העמדה והערכה. **לריש לקיש:** רק כרבי שמעון היא, אבל לחכמים אם קדם הקדישו ומת יפדה, שקדשי מזבח אינם צריכים העמדה והערכה.

קדשים שקדם להקדש למום - פטורים מבכור ומתנות שנאמר 'אך כאשר יאכל את הצבי, מה צבי פטור מבכורה גם פסולי מוקדשים, אוציא בכורה שאינו שווה בכל ולא אוציא מתנות ששוות בכל, תלמוד לומר איל, מה איל פטור מבכורה ומתנות גם פסולי מוקדשים.

פסולי המוקדשים:

חלב - אסור, אף על פי שהוקש לצבי ואיל, יש אומרים: שנאמר 'אך' חלק, ויש אומרים: שנאמר 'רק את דמו לא תאכל', והרי לדם אין צריך שדם של צבי ואיל אסור, רק לאסור חלביו. **אותו ואת בנו** - נוהג בהם, אף על פי שהוקש לצבי ואיל, שנאמר 'אך' ולא אותו ואת בנו.

גזיה וחלבין - אסור, יש אומרים: שנאמר 'תזבח' ולא גזיה, 'בשר' ולא חלב, ולשיטה זו אין פודים קדשים להאכיל לכלבים, שתיבת 'ואכלת' מיותרת למעט ולא לכלבך. ויש אומרים: שלומדים איסור גזיה וחלב מהנאמר 'תזבח ואכלת', אין לך בהם היתר אכילה רק משעת זביחה ואילך. ולדבריהם פודים קדשים להאכיל לכלבים, שהנאמר 'ואכלת' אינו מיותר.

דף ט"ו - ע"ב

וולד פסולי מוקדשים (שקדם הקדש למום): אם התעברו וילדו לאחר פדיון - מותרים כוולד צבי ואיל. אם התעברו קודם פדיון ונולדו לאחר פדיון - אסורים. ולא יצאה קדושת העובר בפדיון האם, גזירה שמא יגדל מהם עדרים. (ע"פ רש"י בפירוש השלישי שהוא עיקר). **ומה תהא עליהם? לרב הונא:** מכניס לכיפה ומתים, שאי אפשר להקריב - שבאו מכח קדושה דחווה, ולא לפדות - שאין כח בקדושתם לתפוס פדיונם. **לרבי חנינא:** סמוך לפדיון האם מתפסים לשם צבי וזבח, וחלה עליהם קדושה לעצמם, וממתיק עד שיש מום ופודה. ואינו יכול להתפס רק לאותו זבח של אם ולא לכל זבח שירצה, שלומדים גזירה שווה 'בשעריך בשעריך' מבכור שנאמר בו 'לא יקדיש איש אותו'. אם התעברו וילדו קודם פדיון - הרי הם קדושים, שנתרבו ולד בעלי מומים. יש אומרים: שקדושים להיקרב על גבי המזבח, ויש אומרים: שצריכים רעייה.

נאמר בשלמים 'זכר' - לרבות ולד שלמים שקדוש, 'נקבה' - לרבות תמורה. והוא לוולד תמימים ותמורת תמימים, ולדי בעלי מום ותמורת בעלי מום - נלמד כשאומר 'אם' זכר לרבות ולד בעלי מום, 'אם' נקבה לרבות תמורת בעלי מום.

קדשים שקדם מום קבוע להקדש - ונפדו, א. חייבים בבכורה ובמתנות. ב. הגוזז והעובד בהם, בין לפני פדיון בין לאחר פדיון - אינו סופג הארבעים, שהנאמר 'לא תגזו' נאמר רק על קדשים גמורים, ואלו אסורים קודם פדיה רק משום נהנה מהקדש, אבל אין לוקים על זה. ג. אין עושים תמורה בין לפני פדיון ובין לאחר פדיון. ד. לפני פדיון - מועלים בהם, ולאחר פדיון - אין מועלים בהם. ה. וולדות - הם חולין גם אם התעברו קודם פדיון ונולדו לאחר פדיון, ונפדים תמימים אם התעברו וילדו קודם פדיון, ו. מתפסים לכל זבח שירצה. כללו של דבר - הרי הם כחולין לכל דבריהם, לרבות שאם שחט בחוץ פטור, ואין לך בהם רק מצות עילוי לבד, שמעלים אותם בדמים.

קדשים שקדם הקדש למומם, או מום עובר להקדש ונולד מום קבוע - ונפדו, א. פטורים מבכורה ומתנות, ב. הגוזז והעובד בהם לפני פדיון ולאחר פדיון - סופג ארבעים, ג. עושים תמורה לפני פדיון ולאחר פדיון, ד. לפני פדיון - מועלים בהם, ולאחר פדיון - אין מועלים בהם, ה. וולדות קודש, ואינם ניפדים תמימים, ו. אינו מתפסים לכל זבח שירצה. (ולרב הונא גם בעלי מומים אינם נפדים, וגם לאותו זבח אינו מתפסם, רק כונס לכיפה). כללו של דבר = הרי הם כהקדש לכל דבריהם לרבות חלביו שהוא אסור, ואין לך בהם רק היתר אכילה לבד.

'וַיִּשְׁפַּע בַּצּוֹת תַּפִּילִין יִרְמְיָשָׁךְ עָלַי'

לכל ידידינו הנגי מתכבד בזאת להזמינכם לברך ולהתברך ולשמוח

בשמחת הבר מצווה לבני יקירי

כמר אלטער בנימין ביינוש הי"ו

אשר יתקיים בס"ד ביום א' פרשת בראשית

כ"ג תשרי - איסרו הג דסוכות

באולמי אבני חן - רחוב יסוד העבודה, ביתר עילית.

משה רוזנבוים

בן לאבי מורי הגה"ח רבי פינחס זצ"ל

